

عادی سازی روابط تحت عنوان آبراهام و اتحاد استراتژیک خاورمیانه؛ رقابت بین‌المللی با محوریت اسرائیل!

خط انتقال انرژی و نقش محوری اسرائیل: تلاش‌ها برای احیای شماری از خطوط نفت و گاز جریان دارد و قرار است خطوط جدیدی نیز برای صادرات نفت و گاز خلیجی و عراقی به اروپا از دروازه دولت یهود(اسرائیل) احداث شوند که اروپا را از کانال سوئیس بی‌نیاز می‌کند. این در ضمن استراتژی آمریکایی برای رقابت با گاز روسی و کم ساختن تکیه اروپا بر روسیه در تأمین انرژی موردنیازش است.

احیای خط ایلات-عسقلان: آن لوله‌ای است که از سوی ایران در زمان حاکمیت شاه با همکاری دولت یهود(اسرائیل) ایجاد شد. بهره‌برداری آن بعد از تجاوز سه‌جانبه (اسرائیل، فرانسه و انگلیس) بر مصر به پایان رسید و جمال عبدالناصر قیودی را بر کشتی‌رانی از طریق کانال سوئیس وضع کرد. در سال 1968م رژیم یهود و ایران مشارکت خط لوله‌های (ایلات-عسقلان) را به‌عنوان پروژه مشترک 50+50 به هدف انتقال نفت خام به اروپا به ثبت رساندند. در سال 1969م فاز اخیر پروژه به قطر 42 اینچ به طول 255 کیلومتر کامل شد که از مسیر خاصی در بندر عسقلان به سوی بندر ایلات امتداد یافته است. این خط ظرفیت انتقال 1.2 میلیون بشکه را در روز دارد که از دریای سرخ عبور می‌کند و 400,000 بشکه را در روز از جهت معکوس انتقال می‌داد که اکنون برای انتقال گاز دولت یهود(اسرائیل) از آذربایجان و قزاقستان استفاده می‌شود. این خط عمده‌ترین وظایف خویش را انجام می‌دهد، چنانچه نفت تخلیه‌شده از کشتی‌های ارسال‌شده از سوی تولیدکننده‌ها را به انتقال‌دهنده‌ها در بندر ایلات پمپاژ می‌کند و از ایلات یک ناو نفت‌کش نفت را به چین یا کوریای جنوبی یا جاهای دیگر آسیا انتقال می‌دهد. برابر با این خطوط، خط دیگری محصولات نفتی مانند پترول و دیزل را حمل می‌کند. اسرائیل در توسعه و گسترش خط ایلات-عسقلان می‌اندیشد و می‌خواهد خطوط نفت و گاز را در کشورهای خلیج بدان پیوند دهد و این از طریق سرمایه‌گذاری خلیجی بالای این خط به اعتبار عربی جدید انجام می‌شود.

طبق گزارشاتی که روزنامه "معاریف" اسرائیل به نشر رسانده است؛ اگر رؤیای اسرائیل متحقق شود این خط 17-12% از حجم گاز و سوختی را که اکنون از کانال سوئیس وارد می‌شود، کم می‌کند و سبب خسارات جبران‌ناپذیری به مصر می‌شود که به‌طور عمده متکی بر عایدات کانال سوئیس است.

مجله "فورین پولیسی" آمریکایی از این واقعیت پرده برداشت که متضرر اصلی عادی‌سازی روابط میان امارات و اسرائیل در حقیقت کانال سوئیس مصری خواهد بود، آنچه تل‌آویو را در فعال نگه‌داشتن خط لوله‌های نفت صحرایی که میان بندر ایلات و خلیج عقبه بر بحر احمر و ایستگاه نفت‌کش‌ها به عسقلان بر دریای میانه کمک می‌کند.

روزنامه "میکور ریشون یهودی" از پیمان دو وزارت خارجه و دفاع در تل‌آبیب برای برگزاری یک سلسله گردهمایی‌ها برای بحث روی فرصت‌های انتقال نفت خلیجی پرده برداشت که در آن مسئولین بلندپایه از شرکت نفت دولتی (کاتشا) نیز شرکت داشتند. مطبوعات اسرائیل در اکتوبر 2020م از توافق سه‌جانبه امریکا، اسرائیل و امارات صحبت کردند که برای گسترش استراتژیک مشترک در خصوص انرژی انجام‌شده و شامل گسترش زیربناها برای انتقال گاز و نفت از آسیا و خاورمیانه به اروپا می‌شود. از جمله آن‌ها گسترش زیربنایی برای سرپا کردن لوله ایلات-عسقلان است. مطابق شرکت خط لوله‌های نفت ایلات-عسقلان KSAA مشخصاً در مرحله اول از پروژه انتقال نفت از امارات به ایستگاه شرکت خط لوله‌ها در ایلات است و از ایلات به ایستگاه شرکت در عسقلان و از

آنجا به مشتریان در نقاط مختلفی از دریایی میانه است. این امر بر مبنای تفاهم‌نامه‌ای است که با شرکت RED MED امضاء کرده است. (منبع: شبکه‌های خبری)

رئیس شرکت بندر سلطان احمد سلیم گفت: «اسرائیل در نهایت به خط ارتباطی منطقه‌ای و استراتژیک با اروپا تبدیل خواهد شد.» و افزود: «رابطه میان امارات و اسرائیل منجر به تجارت به ارزش پنج میلیارد دلار میان دو طرف خواهد شد.» (منبع: قدس الاخباریه 17 دسامبر 2020م)

مجله فورین پولیسی آمریکایی آورده است که اسرائیل در شرف ایفای بزرگ‌ترین نقش در تجارت انرژی و سیاست نفت در منطقه است. بعد از این که توافق امارات با اسرائیل در مورد خط لوله‌ها محکم شود، ارتباط میان اسرائیل و ایران نیز به‌طور پنهانی اساس‌گذاری خواهد شد.

شرکت خطوط لوله آسیا، که مدیریت این خط را عهده‌دار است، می‌گوید: کانالی که طول آن به 254 کیلومتر از دریایی سرخ تا دریایی سفید میانه می‌رسد، بدیل بهتر و ارزان‌تری از کانال سوئز مصری است و گزینه‌ای برای متصل شدن به خطوط لوله عرب است که نفت و گاز را نه فقط به منطقه؛ بلکه به بندرهای دریایی که جهان را بهره‌مند می‌کند، انتقال می‌دهد. بیانیه گفت: امتیاز این خط بر کانال سوئز اینست که ایستگاه در عسقلان و ایلات ظرفیت جای دادن انتقال‌دهنده‌های غول‌پیکر که بر ناوهای نفتی امروزی تسلط دارند، اما این‌ها بزرگ‌تر از آن‌اند که کانال سوئز آن‌ها را جای دهد. بنابر این، کار شرکت مذکور یکی از اسرار اسرائیل است که باید به شدت از آن محافظت شود.

مجله فورین پولیسی اشاره می‌کند: علی‌رغم نگرانی‌ها پیرامون توافق امارات و اسرائیل در زمینه‌های دیگری هم‌چون فناوری، توجه به صحت، آموزش و سیاست نیز متمرکز می‌باشد؛ زیرا خط لوله‌ی ایلات-عسقلان سمت دنیای نفت دست توافق دراز نموده که قلب تپنده اقتصاد خلیج است. این مجله افزوده است؛ فرصت‌های پیمان‌های انرژی عربی-اسرائیلی فعلاً سودمند و وسیع شده است. از بهره‌برداری در خط لوله‌ی اسرائیل گرفته تا نقل گاز طبیعی یا وصل آن به خطوط لوله سعودی از طریق سعودی و خاورمیانه پهناور. (منبع: فورین پولیسی / الجزیره نت)

روی همین ملحوظ است که گفتگو در مورد خطوط عربی که به خط ایلات-عسقلان مرتبط می‌شود جریان دارد. بر علاوه مجله فورین پولیسی آمریکایی که به این موضوع پرداخته و یکی پدیا نیز در سایت خویش این نظریات را آورده است.

طرح کشیدن لوله به سعودی: در 16 سپتامبر 2020م مجله گلوبس اسرائیلی این خبر را منتشر کرد که اسرائیل درصدد است تا از امارات متحده عربی بخواهد برای اجازه دادن شرکت لوله از طریق اسرائیل مملکت عربستان سعودی را قناعت دهد تا این شرکت بتواند از ایلات به پالایشگاه نفت در ینبع یا از خشکه از طریق اردن یا از طریق دریا برای انتقال نفت خام و محصولات این خطوط لوله را بکشد. اسرائیل چند ملاقات در سطوح بالا را میان اشخاص بلندپایه در وزارت‌های خارجه و دفاع با رئیس شرکت "ارزکلفون" و رئیس اجرایی "اتسک لفی" برای مناقشه در مورد جزئیات این پیشنهاد ترتیب داده است. امتیاز این پیشنهاد اینست که مدت

بارگیری نفت و همچنین هزینه‌ها و خواسته‌های مالی و نظامی آن پایین‌تر است؛ زیرا آن از حمل‌ونقل از طریق تنگه هرمز و باب المندب و کانال سویس جلوگیری می‌کند. (منبع: ویکی‌پدیا)

بنابر گزارش روزنامه اقتصادی گلوبس اسرائیلی در مورد پروژه سابق که تحت حمایت شرکت خط لوله "ایلات-عسقلان" قرار دارد، بحث جریان دارد تا آن را به سازمان انتقال نفت عربی و محصولات آن از عربستان سعودی پیوند دهد؛ زیرا این پروژه ظرفیت ارتباط جایگاه نفت مخصوص شرکت ایلات را به شبکه سعودی دارد؛ شرکتی که امروزه با مساحت هفت صد کیلومتری به جایگاه پالایش نفت در ینبع در جنوب بندر ایلات را می‌رسد. بنابر بیانیه این روزنامه انتقال نفت سعودی از منطقه بقیق در دورترین نقطه شرق سعودی به بندر ایلات انجام خواهد شد تا به اروپا و امریکای شمالی صادر شود.

سعودی برای اعلام افتتاح پروژه‌های با دولت یهود در زمان عادی شدن روابط منتظر فرصت است. مشاور ارشد رئیس‌جمهور امریکا گفته است: عادی شدن روابط میان اسرائیل و سعودی امر حتمی است. این امر بعد از یک روز از اعلام ازسرگیری روابط میان امارات و اسرائیل انجام خواهد شد. طرفین به این قناعت خواهند رسید؛ زیرا سعودی نقش محوری را در تشویق کشورهای مایل به امضای توافق‌نامه‌های آبراهام بازی می‌کند.

محمد بن سلمان، ولیعهد سعودی در مصاحبه‌ای که در گذشته با مجله "آتلانتیک" آمریکایی اظهار داشت که هیچ مشکل دینی وجود ندارد که اسرائیلی‌ها و فلسطینی‌ها پهلوپه‌پهلو باهم زندگی کنند و کشورش با این توجه - که در حال رسیدن به صلح در منطقه است- منافع را با اسرائیل تقسیم می‌کند؛ زیرا منافع زیادی میان اسرائیل و کشورهای شورای همکاری‌های خلیج است؛ آنچه سعودی را در پروژه‌های مطرح‌شده در منطقه خوشنود می‌سازد.

کشیدن لوله به سوی امارات: در 21 اکتبر 2020م شرکت دولتی خط لوله ایلات-عسقلان (EAPC) اسرائیل اعلان نمود که به توافقی دست‌یافته که بر مبنای آن خط لوله‌های کشیده خواهد شد که شهر ایلات بر دریای سرخ و عسقلان بر دریای میانه را به امارات ارتباط می‌دهد.

این شرکت تأکید کرد که روی تفاهم‌نامه‌ی که با شرکت (مید-ردلاندبردج) به امضاء رسانیده است و آن شرکت مشترک میان اسرائیل و امارات است که تحت ملکیت (پترومال) امارات قرار دارد و مقر آن در ابوظبی و همچنین شرکت AF Entrepreneurship و شرکت دولتی (لوبرلاینر) برای زیرساخت‌ها و انرژی است. این توافق‌نامه پلی را برای ابوظبی فراهم می‌کند تا سوخت فسیلی را به گونه مستقیم به اروپا انتقال دهد. این توافق‌نامه از مهم‌ترین اشکال همکاری شمرده می‌شود که از زمان اعلان ایجاد رابطه میان امارات و اسرائیل بین دو طرف دیده شده است. شرکت اسرائیلی به این اشاره نمود که امضای توافق‌نامه در حضور وزیر خزانه‌داری امریکا (استیفن منوتشن) و مسئولین آمریکایی و اماراتی دیگر انجام شد و اینکه ارزش آن میان 700 تا 800 میلیون دالر طی چند سال می‌رسد. لوله‌کشی‌ها از اوایل سال 2021م شروع خواهد شد. (منبع: ویکی‌پدیا)

خط لوله کرکوک - الحدیثه - عمان - حیفا یا موصل حیفا: بنابر گزارش و یکی‌پدیا خط لوله موصل حیفا خط قدیمی است که برای انتقال نفت خام استخراج‌شده از زمین‌های کرکوک که واقع در شمال عراق است -به شهر حیفا فلسطینی که اکنون در اسرائیل است هست و از سرزمین‌های اردن عبور می‌کند- قطر این لوله به 305 ملی متر می‌رسد و به مسافت 942 کیلومتر امتداد می‌یابد تا به بندر حیفا برای صدور نفت به سایر نقاط جهان می‌رسد. آن‌ها شرکت نفت عراق در سال 1932م زمانی که انگلیس بر این سرزمین‌ها اشراف داشت، ساخت و کار ساخت آن سه سال طول کشید، در نهایت خط لوله در سال 1948م بعد از این که حکومت عراق به خاطر جنگ 1948م پمپاژ نفت را از این طریق متوقف کرد، این خط لوله از کار افتاد.

بعد از اشغال عراق در سال 2003 برخی از مسئولین اسرائیلی در مورد بازگرداندن کار این خط بعد از توقف 55 ساله آن شروع به گفتگو کردند. در مورد این که آمادگی‌ها برای چنین تغییراتی جریان دارد؛ چنانچه منابع سیاسی اسرائیلی تأکید کردند: با پیشرفت نیروهای آمریکایی و انگلیسی در عراق میانجی‌گری‌های دولتی عرب با دفتر نخست‌وزیر اسرائیل، آریل شارون ارتباطاتی را به هدف ازسرگیری فعالیت لوله نفت به سوی حیفا انجام دادند؛ چنانچه وزیر زیرساخت‌های اسرائیل، باریتسکی گفت: فعالیت لوله نفت میان موصل قیمت سوخت را تا 25% کاهش می‌دهد؛ درحالی که منبعی در وزارت زیرساخت‌های اسرائیلی در ماه آوریل 2005م اعلان کرده بود که اسرائیل گفتگوهایی را با مسئولین اردنی برای فعالیت لوله انجام داده که در آن زمان رهبران اردنی آن را رد کردند.

برحسب بیانات استیفن شیر، به نظر می‌رسد حالت بی‌ثباتی اوضاع در عراق احیای پروژه و بهره‌برداری از آن را برای اجتناب از تعطیلی آن برایش سرعت بیشتری بخشیده است. سایت خبری GSS فرانسوی از روی بیانیه یک روزنامه‌نگار آمریکایی (استیفن شیر) پرده برداشت، مبنی بر این که نیروهای امریکا تقریباً پنجاه‌هزار عسکر آمریکایی را در سه پایگاه نظامی (حیفا 1، حیفا 2، حیفا 3) نزدیک خط لوله (کرکوک - حدیثه - عمان-) که طول آن به 942 کیلومتر می‌رسد، به هدف تأمین امنیت انتقال نفت عراق به اسرائیل در نظر گرفته است که از طریق سرزمین‌های اردن برای کاهش هزینه‌های هنگفت حمل‌ونقل انجام خواهد شد.

سایت خبری (GSS)فرانسوی از دیداری خبر داد که اداره شرکت محدود اسرائیلی (کوروبوریشن "عیدان عوفر") از سرزمین‌های عراقی در ماه می سال 2010م برای امضای قرارداد پروژه‌ی سری ساخت پالایشگاه نفت در شهر کرکوک ترتیب دادند که تقریباً در فاصله‌ی 240 کیلومتری شمال شهر بغداد پایتخت واقع شده است. هم‌چنین از ملاقاتی خبر داد که کارفرمای اسرائیلی، عیدان عوفر و معاون اول دبیر اتحاد ملی کردستانی (کوسرت رسول علی) و برخی از رهبران عراقی همسو با انجام قرارداد، در شهر ثروتمند کرکوک با یکدیگر داشتند؛ شهری که 40% از نفت عراق را در خود جای داده است و این ملاقات به هدف امضای پروژه مخفی انجام شد. (منبع: دنیا الوطن، 2013/2/5م)

انجمن فکری که ابتکاری از مؤسسه سیاست خاورمیانه است، در 2020/11/24م، مقاله‌ای را زیر عنوان چگونه می‌توان خط لوله جدید حیفا را برای استفاده‌ی عراق احداث کرد؟ به نشر رساند که فضا سازی و تبلیغ برای احیای خطوط لوله و ایجاد ایستگاه خط آهن و وراهای سریع با اسرائیل باشد تا هزینه‌ها زمان حمل‌ونقل را از اروپا به عراق کاهش دهد. بر علاوه فروش نفت، اسرائیل

فراهم‌کننده مشتری برای نفت عراق از طریق تبلیغ آن در جهان باشد. از این ناحیه حق‌الزحمه دریافت کند و هم‌چنین نقش این پروژه‌ها از جمله نقش احیاء و گسترش خطوط لوله در پایین آوردن اغتشاشات و آوردن صلح در منطقه که تمام این‌ها برای مبلغین پروژه است. در اینجا برخی نقل‌قول‌ها از مقالات دیگر برای این که اهمیت و اهداف پروژه را روشن کند، نقل کرده است.

«... بنابراین خطوط نفت جامعه ثابتی را تشکیل می‌دهد که در آن امنیت، آرامش و همکاری در زمینه‌های اقتصادی و سیاسی متحقق می‌شود و این بنا بر قول رافائل کاندیوتی در کتابش بنام خطوط لوله نفت جوشان و سیاست مواد خام است که گفته "خطوط لوله نفت می‌توانند تنش‌های داخلی را کاهش داده و یا اینکه پایان دهد". در همین زمینه یک پروژه پیشنهادی وجود دارد که از زمان‌های بسیار دراز گمنام باقی‌مانده است و بنام خط لوله‌ی الحدیثه-حیفا معروف است. این پروژه می‌تواند عامل مهم و محوری از عوامل امنیت و شکوفایی در منطقه باشد... زمانی که خنثی کردن تأثیرات نژادگرایی و ایدیولوژی‌های سیاسی ممکن باشد یا تغییر سیاست‌های استراتژیک با نقشه‌های بیشتر واقعی به هدف تحقق استقرار و ثبات در منطقه و تشویق به رشد دائمی امکان‌پذیر باشد، باید سیاست‌های کنارگذشتن تجربه‌های ملیت‌گرایی که بهای سنگین دارند تشویق کنند. زمانی که دستیابی بر یک رهبری که با اساس‌گذاری سیاست‌های همگام با جغرافیای عراق امکان‌پذیر است، پس تمدید خط لوله حیفا مفید خواهد بود... به نظر می‌رسد بعضی از تغییرات در این رویکرد برای توسعه جهت‌های کنشگر منطقه رونما گردیده است. لحظه کنونی برای استفاده از فرصت‌های محلی غنیمت شمرده شده و برای انجام کارهای دیپلماتیک لازم برای ایجاد خطوط لوله تلاش می‌شود. زمانی که همراه ایستگاه آهن راه‌های سریع پروژه‌ی خط لوله‌ی کرکوک - حیفا از سر گرفته شود، کل منطقه شاهد تغییر اساسی در شرایط و ظروف سیاسی و اقتصادی خواهد بود... عراق بر راه‌هایی کوتاه‌تر و آسان‌تری به سوی بندرها دریایی سفید میانه دست خواهد یافت. آنچه راه‌های مستقیم بیشتری به سوی بازارهای اروپا و آمریکا تأمین می‌کند، هزینه‌های انتقال واردات نیز کاهش خواهد یافت. به‌زودی پروژه‌های رسیدن واردات عراقی مستقیماً از مصادر اروپایی و آمریکایی به بندر حیفا اجازه خواهند یافت... اما با خطوط لوله، ایستگاه خط آهن و راه‌های سریع هزینه‌های حمل‌ونقل کاهش می‌یابد که مترتب بر این سفر است و زمان بارگیری و تخلیه را نیز کوتاه می‌کند. از آنجایی که 33% از واردات سالانه عراق از اروپا و آمریکا است این کاهش هزینه‌ها و کوتاه شدن زمان بارگیری یک نعمت بزرگ بر اقتصاد عراق هست. علاوه بر این فروش 300 هزار بشکه روزانه از نفت عراق از طریق این خط لوله در بازار اسرائیل باقیمت‌های کنونی فراهم می‌شود... شرکت‌های متشبه اسرائیلی در این فرصت برای ترویج و تبلیغ نفت عراق رقابت خواهند کرد و برای آن بازاریابی خواهد شد؛ زیرا می‌تواند به‌آسانی به آن دست یابد و این به خاطر تقاضای کمسیون است... به‌طور کوتاه زمانی که پروژه در شرایط سیاسی آینده اجرا شود، می‌تواند فرصت را به روی فعالیت‌های اقتصادی و نیرومندی سیاسی کشورهای سه‌گانه اسرائیل، اردن و عراق باز کند. به‌طور عام این شکوفایی و همکاری که میان طرف‌های فعال در منطقه شاید منبع محوری برای صلح و امنیت در آن باشد.» نقل‌قول تمام شد.

در روند به‌هم‌پیوسته، عراق با اردن برای کشیدن خط لوله از بصره به العقبة پیمانی را به امضاء رسانیده‌اند. «تأکید نموده است که مرحله اول پروژه از جنوب عراق شروع شده و تا شهر الحدیثه که اجازه تکمیل آن از سوی دولت عراق صادر خواهد شد؛ درحالی که مرحله دوم آن که به بندر العقبة اردن می‌رسد، برای بهره‌برداری مطرح خواهد شد و افزوده است که اکنون کار برای دعوت شرکت‌های بهره‌برداری، آماده‌سازی آن‌ها برای مشارکت در مرحله از پروژه جریان دارد...» (منبع: اسکای نیوز 10 اپریل 2013م)

نکته قابل توجه در طرح این پروژه هم‌زمان بودن آن با احیاء کردن خط لوله حدیثه-حیفا است. پشتیبانی عراق تا خط لوله حدیثه به پایان می‌رسد؛ اما کشیدن لوله از حدیثه تا عقبه بنا بر توافق اردن و عراق که 16 میلیارد دلار هزینه دارد، برای بهره‌برداری خارجی است؛ مبلغی که اردن آن را در اختیار ندارد. آنچه پروژه را دارای ابعاد دولتی بخشیده و به اردن غیر از منفعتی که اردن آن را به‌عنوان یک عرب به دست می‌آورد، ارتباطی ندارد و این به خاطر عبورش از سرزمین‌های اردن است تا به اسرائیل برسد. هم‌چنین عقبه در تیررس خطوط لوله‌ی ایلات - عسقلان قرارداد.

برگرفته‌شده از شماره: 447 الوعی

نویسنده: نصر فیاض- سرزمین مبارک فلسطین

تاریخ: 1445 هـ برابر با نوامبر 2023م

مترجم: حبیب اسلمی